

Evolution eller revolution, valet är vårt

När jag från mitt eget utkikstorn tittar horisonten runt så ökas min oro över vad jag ser i mitt land och i min kommun. "Allting förändras men ingenting förgås" sa Pythagoras medan han funderade över triangelns mysterier. Det var då det, idag känns det snarare som om allting förgås men ingenting förändras.

Vi lever idag i ett samhälle där medborgarnas känsla av sammanhang och tillgänglighet minskar hela tiden. Vare sig vi pratar om tillgänglighet till sjukvården, tillgänglighet till de demokratiska företrädarna, de politikererna, eller till samhällsutvecklingen i sig. Man skulle kunna säga att vi befinner oss i en tillgänglighetskrisis. I ett tillstånd där inte längre sammanhangen är uppenbara. Många människor säger sig inte känna igen sitt samhälle längre. Det ser likadant ut men är ändå inte igenkännligt.

Ett uttryck för denna bristande förståelse för sammanhangen är att vi i den allmänna debatten allt mer kunnat ta del av åsikter som vädrar ett ökande politikerförakt. Mycket av detta förakt bottenar i en känsla av att man inte har tillgång till politikerna. Varför har det blivit så? Jag tror att förklaringen återfinns i både en ideologisk och relationsmässig dimension. Alla rörelser vare sig de är politiska eller ett uttryck för en sakfråga kräver för sin legitimitet att det finns ett samband, en relation, mellan rörelsens "gräsrötter" och dess företrädare. Finns det inte en god och förtroendefull relation här emellan, eller ännu värre, saknas det gräsrötter, så finns det heller ingen trovärdighet i rörelsen och dess företrädare. När intresset för gemene man att delta i fackföreningar, politiska partier, nykterhetsrörelser och religiösa rörelser, för att nu nämna några rörelser, minskar så minskar också möjligheten för dessa rörelsernas företrädare att vinna respekt och förtroende. Med minskat förtroende skapas mentala avstånd och snart är tillgänglighetskrisen ett faktum. Samtidigt som utvecklingen visar ett ökande främjande från gräsröttern har politikerkåren professionaliserats i så motto att vi idag ser fler politiker som har sitt förtroendeuppdrag som ett yrke och huvudsakliga inkomstkälla.

I ett ideologiskt perspektiv så kan vi nog alla sägas ha skuld i denna utveckling. Den skuld vi här delar är vår o villighet att acceptera förändringar och vår rädsla för nytänkande. Hellre får allt förgås än att vi förändrar något. Alla ideologier finner sin tankemässiga bas i ett dialektiskt förhållande där man i motsättningar, konflikter, söker förklaringsmodeller. Gud mot djävulen. Arbete mot kapital. Landsbygd mot stad. Våra nuvarande politiska partier baserar i stor utsträckning sina ideologier på konflikter som idag inte längre i alla stycken känns moderna och självklara. Här ligger sannolikt en av förklaringarna varför gräsrötterna sviker rörelserna. Om våra nuvarande partier i stor utsträckning har baserat sin ideologiska världsbild på samhällskonflikter som inte längre är de som kanske är de viktigaste så uppstår naturligtvis återigen en oförmåga att ta till sig dessa ideologier. Alltså, tillgänglighetskrisis igen. Man kan naturligtvis då fråga sig hur en nutida samhällskonflikt ser ut?

Vi lever idag i den tid som av många kallas den nya ekonomins tid. Enligt forskare och supergurus som Manuel Castells så kännetecknas denna tid av en ny social, ekonomisk och kulturell struktur som utgår från nätverket. Detta representeras tydligast av Internet. Makten i en sådan struktur består i att vara delaktig av nätverket eller att stå utanför. Ett nytt klassamhälle håller på att bildas där skilljelinjen, den grundläggande samhällskonflikten, ligger mellan i att vara delaktig i nätverken eller att vara utestängd från dessa. Idag är mellan 70-80 % av jordens befolkning utestängda ur den nya ekonomin eller om man så vill har inte tillgång till det samhälle och de verktyg som skapar framgång och oberoende. I denna den nya nätverksekonomin har paradoxalt nog Marxismen fått en slutlig bekräftelse. Den brittiska

ledarskapsfilosofen Charles Handy har uppmärksammat att arbetarna i den moderna nätverksekonomin numera behärskar och kontrollerar produktionsmedlen. Den skillnad som nu råder i förhållande till då Marx skrev *Das Kapital* är att produktionsmedlen inte längre består av maskiner utan av de anställdas kunskap och kompetens – tillgångar som de tar med sig och kontrollerar oberoende av var de utför sitt arbete.

Ett annat sätt att närma sig de bristande sambanden och tillgängligheten är att diskutera utifrån territoriets betydelse.. I Institutet för Framtidstudiers tidskrift skriver Göran Hallin att demokrati förutsätter territorier. All makt utgår från folket heter det, men det är territoriet och dess gränser som avgör vilka som är folket. Samtidigt ser vi hur allt mer av samhällets verksamheter som förlorar sin koppling till de territorier som hör samman med våra demokratier. Investeringar, betalningar, forskningsresultat, arbetskraft och varor rör sig i en ökande takt över hela jorden på tvärs över territoriets gränser. Återigen ett bevis på nätverksekonomin seger över territorierna. Allting kan förgås men inget får förändras fortsätter vi att mumla likt ett mantra.

Finns det då någon väg ut ur tillgänglighets och trovärdighetskrisen? Självklart går det, men det krävs då av alla enskilda som organiserade att vi slaktar våra heliga kor och vågar göra det oväntade. Många menar idag t.ex. att det sovjetiska imperiet föll på grund av att man inte kunde anpassa sig till den flexibilitet och snabbhet som utmärker det nya nätverkssamhället. Ingeting fick förändras hellre fick allt förgås. I vårt eget närsamhälle måste vi därför börja att arbeta med och acceptera en tillväxtpolitik som är anpassad efter vår tids samhällsliga strukturomvandlingar – inte arbetar emot den.

Om vi inte själva skall drabbas av sönderfallets öde om vi skall kunna värna tillväxten och därmed välfärden så måste vi våga pröva nya synsätt och arbetsmodeller inom såväl den politiska, privata som offentliga sfärer. Kanske skulle vi våga oss på att pröva färre politiker men med högre status på dessa. Kanske skulle vi vara mera tillåtande mot de entreprenörer som likt kaospiloter testat företagandets gränser. Kanske måste vi våga oss på att låta alternativa driftsformer få ett större utrymme i den offentliga förvaltningen. Kanske skulle vi kunna släppa fram den kreativitet som finns hos den offentligt anställda personalen i stället för att beskylla dem för att inte göra sitt jobb. Kanske skulle vi fundera över vilket samhälle vi vill ha och inte fokusera på det vi inte vill ha. Kanske är det så att boskap måste drivas framåt med hjälp av fruktan. Människor kan och bör ledas av hopp.